apoštol Matej - čes. Matyáš; meno Matej vzniklo pravdepodobne skrátením mena Matijáš

-dodatočne vyvolený *apoštol*, nahrádza často *apoštola Judáša Iškariotského*; Matejovým *atribútom* je *sekera*

Nový biblický slovník: nástupca *Judáša Iškariotského* v kruhu dvanástich *apoštolov* (Skutky apoštolov 1,15-26); voľba a jej spôsob niekedy považované za sporné, unáhlené a neduchovné; (losovanie popisujú Skutky apoštolov 1,23-26); Matej vraj obsadil miesto, ktoré mal zaujať *apoštol Pavol* (napriek tomu *evanjelista Lukáš* nič také nenaznačuje); o jeho neskoršom osude nie je nič známe; jeho meno často zamieňané s menom *apoštola Matúša*;

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=16

H. Schedel (grafik): Apoštol Matej (Norimberská kronika, 1493)

apoštol Matúš - ***evanjelista Matúš***

apoštol Ondrej - brat *apoštola Petra*; zobrazovaný ako starec s dlhou bradou; od 10.st. jeho atribútom *kríž ondrejský* (na ktorom bol ukrižovaný)

Hall: galilejský rybár, ako jeden z prvých nasledoval Krista; evanjeliá málo prihliadajú k jeho *ikonografii,* hlavným prameňom je *apokryf* z 3.st. Skutky Ondrejove, ktorý prerozprávala *Zlatá legenda*; podľa nej vykonal misijné cesty do *skýtskeho* Ruska, Malej Ázie a Grécka, kde kázal a uzdravoval

legendy:

- v gréckej Níkaii zbavil obyvateľov siedmich zlých duchov, ktorí ich trápili v podobe *psov*

-v Thesanonike zapálili rodičia mládenca, ktorého Ondrej obrátil na kresťanstvo; zapálili aj dom, v ktorom Ondrej a mládenec boli; mládenec zázračne zahasil oheň malou fľašou vody; keď sa rodičia pokúsili dostať do domu pomocou rebríkov, oslepli
-keď biskup stoloval so *satanom* prestrojeným za *neviestku* a práve sa chystal Satanovi podľahnúť, Ondrej vstúpil ako pútnik a Satana zahnal
-Ondrej vydaný na popravu rímskym miestodržiteľom Edgeom v Patrase na Peloponéze; jeho manželka *Maximillia*, ktorú apoštol vyliečil zo smrteľnej choroby a obrátil na kresťanskú vieru, navždy odopierala manželove práva, čo bolo pravdepodobne príčinou jeho uväznenia a ukrižovania

-Ondrejovým hlavným *atribútom* sa stáva kríž vo tvare X (pozri *kríž ondrejský)* hoci v ranorenesančnom maliarstve užívaný častejšie *kríž latinský;* Ondrej zvyčajne zobrazovaný ako bielovlasý starec s bielou bradou (typ *patriarchu*); niekedy má sieť s *rybami* alebo *povraz* (ku krížu bol priviazaný, nie pribitý); nápisy z *Apoštolského vyznania viery*: *„Et in Jesum Christum, Filium eius unicum Dominum nostrum"* (V Ježišovi Kristovi, synovi nášho jediného Pána); všetky legendárne epizódy zobrazované vrátane fáz jeho mučenia: bičovanie, vyvedenie vojakmi na miesto popravy, uväzovanie ku krížu, ukrižovanie, pochovávanie za Maximillinej účasti; motív Uctievanie kríža sa vyskytuje najmä v *protireformačnom* maliarstve; apoštol Ondrej *patrónom* Grécka a Škótska. V jedna zo vzájomne odlišných správ o jeho ostatkoch udáva, že boli vo 4.st. prenesené do mesta St. Andrew vo Škótsku; pozri *Ukrižovanie Ondreja; ryba* (Hall); *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

http://oc.wikipedia.org/wiki/Art_romanic
http://oc.wikipedia.org/wiki/Fichi%C3%A8r:Fresques_de_Vals-Saint_Andr%C3%A9_et_Saint_Pierre.jpg
http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=3
http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=14
http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=17
http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=25

Sv. Ondrej a sv. Peter (freska kostola vo Vals, Francúzsko, 12.st.)

C. Crivelli: Sv. Anton Veľký, sv. Hieronymus a sv. Ondrej (predela oltárneho triptychu, 1482)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Apoštol Ondrej (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

A. Rublev: Svätý Ondrej (ikonostas v Chrámu Zosnutia presvätej Bohorodičky, Vladimir, 1408)

Masaccio: Sv. Ondrej (1426)

J. Tintoreto: Sv. Hieronymus a sv. Ondrej (16.st.)

L. Suavius: Sv. Ondrej (16.st.)

J. de Valdés Leal: Panna Mária nepoškvrneného počatia so sv. Ondrejom a Jánom Krstiteľom (1650-1652)

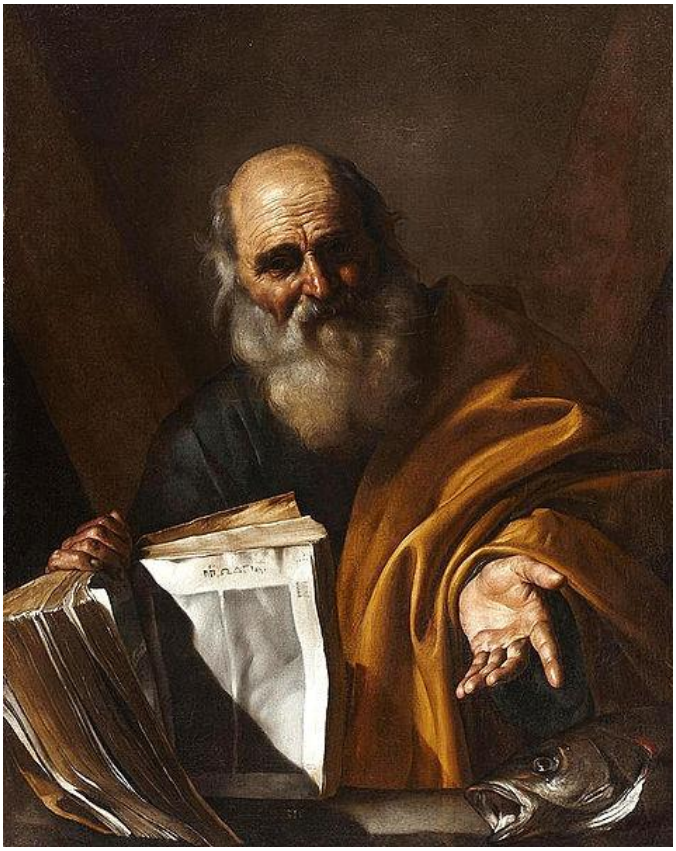

J. de Ribera: sv. Ondrej (1616)

G. de La Tour: Sv. Ondrej (17.st.)

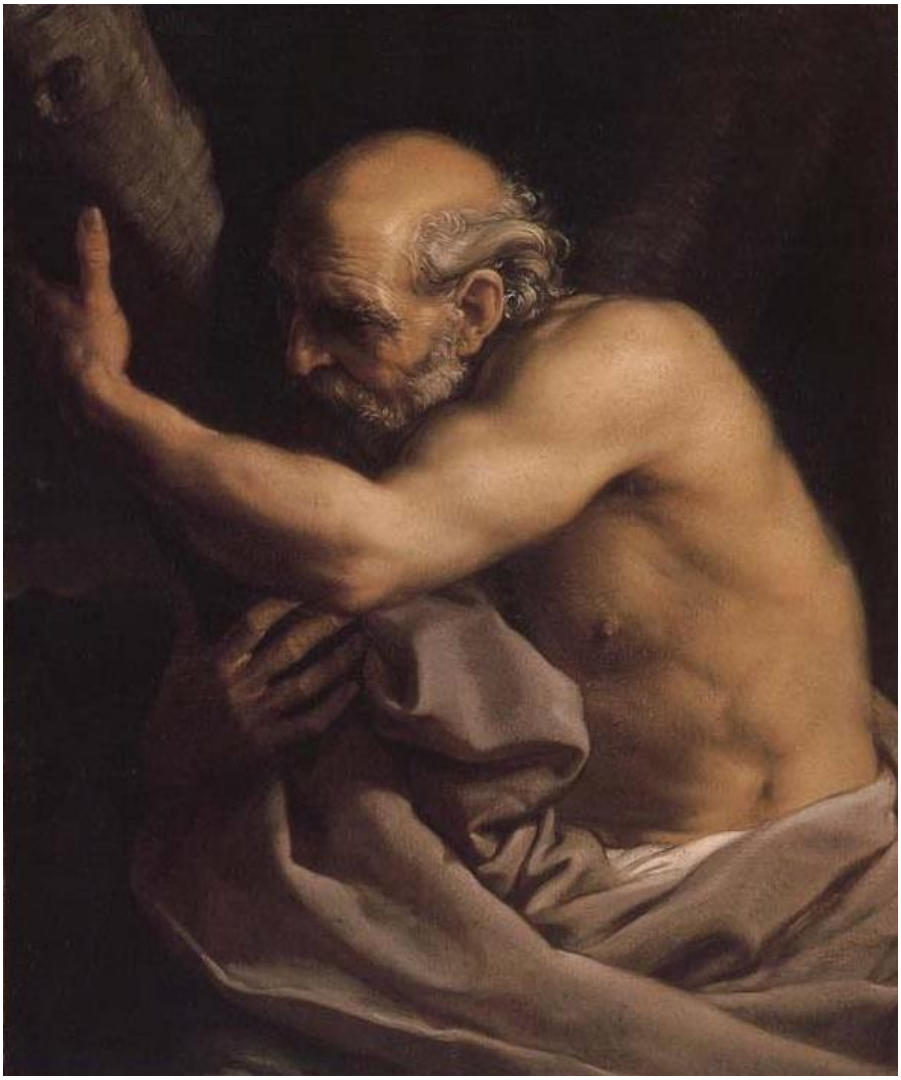

P. Batoni: Sv. Ondrej (18.st.)

Slovenský maliar zo začiatku 19. storočia: Svätý Ondrej (1790-1810)